

Olsztyn, dnia 23 kwietnia 2018 r.

PS-VI.431.1.6.2019.ICH

Pani
Dorota Hołownia
Kierownik
Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Pieniężnie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.49.2019 z dnia 30 stycznia 2019 roku /akta kontroli str. 1/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego Olsztynie, w składzie:

1. Izabela Chowańska - główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym oraz
2. Katarzyna Brewka - główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pieniężnie z siedzibą przy ul. Sienkiewicza 2. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 13 lutego a zakończono w dniu 15 lutego 2019 roku. Przedmiotem kontroli były formy pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2018, poz. 998 ze zm.) – zwanej dalej ustawą,
- Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 roku w sprawie szkoleń na asystenta rodziny (Dz. U. z 2011 r., poz. 1608).

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. MGOPS/jednostka/jednostka kontrolowana/Ośrodek – co oznacza: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pieniężnie,
2. Kierownik MGOPS/ kierownik - co oznacza: Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pieniężnie – panią Dorotę Hołownię.
3. Statut – co oznacza: Statut Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pieniężnie,
4. Regulamin – co oznacza: Regulamin Organizacyjny Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pieniężnie,
5. Plan – co oznacza: plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy,
6. Gmina – co oznacza gminę Pieniężno.

Kontrola obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2018 roku do dnia jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez jednostkę. Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Doroty Hołowni – Kierownika MGOPS, ustaleń dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w jednostce dokumentacji merytorycznej, akt osobowych

w zakresie dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników, oświadczenia oraz informacje i wyjaśnienia przekazane bezpośrednio przez kierownika i asystenta rodziny.

Działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie**.

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej jednostki

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pieniężnie, jest jednostką organizacyjną Gminy Pieniężno, działająca na terenie Miasta i Gminy Pieniężno. W okresie objętym kontrolą działał na podstawie:

- Statutu Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pieniężnie, przyjętego Uchwałą Nr XXXII/213/13 Rady Miejskiej w Pieniężnie z dnia 29 października 2013 roku, /akta kontroli str. 2-6/,
- Regulaminu Organizacyjnego Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pieniężnie, wprowadzonego Zarządzeniem Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pieniężnie, nr 4/2016 z dnia 5 września 2016 roku /akta kontroli str. 7-18/.

Kontrolowana jednostka, zgodnie z zapisem § 8 pkt 1, 2 i 3 Regulaminu Organizacyjnego, wykonuje zadania własne gminy, zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, działając na podstawie, między innymi, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

2. Trzyletni gminny program wspierania rodziny

W toku kontroli ustalono, że zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy opracowano *Program Wspierania Rodziny dla Gminy Pieniężno na lata 2017-2019*, przyjęty Uchwałą Nr XXVI/128/16 Rady Miejskiej w Pieniężnie z dnia 29 grudnia 2016r. /akta kontroli str. 19-34/. W *Programie* uwzględniono diagnozę sytuacji w gminie Pieniężno w zakresie wspierania rodziny, zaplanowano działania oraz wskazano ich realizatorów, określono też wskaźniki osiągnięcia celów. Jako cel główny przyjęto: *Wspieranie rodzin z terenu Miasta i Gminy Pieniężno w wypełnianiu swoich funkcji, a zwłaszcza związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak również edukacja środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny*.

3. Zgodność zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami oraz tworzenie możliwości podnoszenia przez nich kwalifikacji.

Ustalono, że w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Pieniężnie, w okresie objętym kontrolą było zatrudnionych 2 asystentów rodziny. Z analizy akt osobowych dokonanej przez kontrolujących wynika, że zatrudnione na stanowisku asystenta rodziny osoby posiadały kwalifikacje określone w art. 12 ust 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Akta osobowe zawierały także oświadczenia potwierdzające spełnianie warunków określonych w art. 12 ust 1, pkt 2, 3 i 4 ustawy tj. o:

- niepozbawieniu lub nieograniczeniu władzy rodzicielskiej,
- braku obowiązku alimentacyjnego,
- nieskazaniu prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo (w tym także skarbowe).

Ustalono, że praca asystenta rodziny nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była prowadzona, zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy. Asystent nie prowadził też postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę /akta kontroli str. 35/.

Z informacji udzielonej przez kierownika wynika, że w okresie objętym kontrolą asystenci rodziny uczestniczyli w następujących szkoleniach:

- Etyka w pracy asystenta rodziny,
- „Akademia zarządzania” - szkolenia realizowane w ramach projektu „Dla rodziny” – doskonalenie zawodowe kadr systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

W związku z powyższym stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował zadanie określone w art. 176 pkt 2 ustawy, tzn. tworzył możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

4. Tryb przydzielania i realizacja zadań asystenta rodziny.

Ustalono, że w Ośrodku nie wprowadzano w formie wewnętrznych zarządzeń odrębnych regulacji dotyczących pracy asystenta i sposobu jej dokumentowania. Na podstawie analizy przedłożonej dokumentacji oraz udzielonych informacji ustalono, że w 2018 r. wsparciem asystenta rodziny objęto 16 rodzin a w dacie kontroli wsparciem tym było objęte 7 rodzin. Szczegółowej analizie poddano 6 teczek rodzin, w tym dwie teczki rodzin, które są zobowiązane do współpracy z asystentem rodziny i dwie teczki rodzin, z którymi zakończono współpracę z uwagi na osiągnięte cele. Wszystkie rodziny objęte zostały pomocą ze względu na występujące problemy z wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Z informacji podanych przez Kierownika wynika, że najczęstszą przyczyną występujących w rodzinie problemów było nadużywanie alkoholu, a co za tym idzie zaniedbania opiekuńczo-wychowawcze, problemy z prowadzeniem gospodarstwa domowego, nierzadko przemoc.

Ustalono, że zgodnie z art. 11 ustawy, w przypadku powzięcia informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pracownik socjalny, w każdym przypadku, przeprowadzał wywiad środowiskowy, w treści którego odnotowywał informację o konieczności przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, następnie składał stosowny wniosek do Kierownika MGOPS, który go akceptował. Każda z rodzin wyraziła pisemną zgodę na podjęcie współpracy z asystentem rodziny.

Po zapoznaniu się z sytuacją rodziny asystent, zgodnie z art. 15 ust 3 ustawy, tworzył *Plan pracy z rodziną*, określający cel główny i cele szczegółowe oraz:

- działania służące poprawie sytuacji rodziny,
- terminy realizacji poszczególnych działań ,
- założony cel do osiągnięcia – oczekiwane efekty podejmowanych działań.

W trakcie czynności kontrolnych zespół inspektorów stwierdził, że zgodnie z art. 15 ust 1 pkt 1 ustawy, plan pracy z rodziną opracowywany był we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym. W przypadku rodzin, z których dzieci przebywały w pieczy zastępczej, również z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej.

W wyniku analizy dokumentacji pracy asystenta rodziny zespół kontrolny stwierdził, że okresowe oceny sytuacji rodziny dokonywane były nie rzadziej niż co pół roku, a więc zgodnie art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy.

Z analizy przedłożonej dokumentacji oraz informacji przekazanych bezpośrednio wynika, że praca asystenta polegała m.in. na:

- motywowaniu do podjęcia leczenia odwykowego,
- pomocy w załatwieniu terapii, lub leczenia w warunkach szpitalnych,
- motywowaniu oraz pomocy w umówieniu wizyt lekarskich,
- motywowaniu do spotkania się z psychologiem lub ułatwieniu zorganizowania takiego spotkania,
- motywowaniu do uczestniczenia w zajęciach warsztatowych mających na celu np. przeciwdziałanie przemocy,
- pomocy w rozwiązaniu problemów socjalnych,
- pomocy dzieciom w odrabianiu lekcji i stopniowe wdrażanie do tego rodziców,
- nauce spędzania czasu wolnego z dziećmi.

Asystenci realizując swoje zadania współpracowali z wieloma osobami i instytucjami, takimi jak: pracownicy socjalni, przedszkola, szkoły, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Policja, psycholog, kurator, poradnia zdrowia psychicznego, sąd itd.

Decyzja o zakończeniu pracy asystenta z rodziną była podejmowana w porozumieniu z rodziną, pracownikiem socjalnym oraz Kierownikiem MGOPS. Realizacja obowiązku wynikającego z art. 15 ust. 1 pkt. 16 ustawy, tj. monitorowania sytuacji funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy asystenta przebiegała następująco: asystent modyfikował plan pracy z rodziną wprowadzając monitoring poszczególnych działań i przez okres 4-6 miesięcy (w zależności od potrzeb) monitorował sytuację rodziny. Zakończenie współpracy asystenta z rodziną następowało w momencie uzyskania przez nią gotowości do samodzielnego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

5. Formy pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Wykaz form i dane liczbowe dotyczące realizacji niżej wymienionych zadań stanowi akta kontroli str. 36-40

▪ Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne

W okresie objętym kontrolą Gmina zapewniała rodzinie przeżywającej trudności dostęp do specjalistycznego poradnictwa głównie poprzez pomoc psychologa, prawnika, specjalistę pracy z rodziną, logopedę, pedagoga i rehabilitanta, zatrudnionych w ramach projektu partnerskiego pn. „Rodzina to nasza przyszłość” realizowanego przez Ośrodek. W 2018 roku z usług specjalistów zatrudnionych w ramach projektu skorzystało 5 rodzin z dziećmi (tj. 8 osób dorosłych i 14 dzieci) a w 2019 – do dnia kontroli 6 rodzin z dziećmi (tj. 10 osób dorosłych i 21 dzieci). Każda rodzina na początku współpracy ze specjalistami została zdiagnozowana przez psychologa i objęta wsparciem danego specjalisty w zależności od potrzeb. Z informacji przekazanej przez Kierownika Ośrodka wynika, że część rodzin korzystających ze wsparcia tutaj Ośrodka objętych było poradnictwem oraz terapią w innych instytucjach, z którymi kontrolowana jednostka współpracuje, m.in. ze szkołami na terenie miasta i gminy Pięno, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Braniewie i ośrodkami zdrowia.

▪ Terapia i mediacje

Ustalono, że w badanym okresie rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych z uwagi na problem alkoholowy mogły skorzystać z terapii prowadzonej przez konsultantów punktu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów

KB

Alkoholowych przy MGOPS w Pieniężnie. Świadczyli oni bezpłatną pomoc, szczególnie osobom i rodzinom doznającym przemocy, rodzinom, w których żyją osoby nadużywające alkoholu, współzależnione i uzależnione, oraz w których występują inne trudności, w tym również w wychowywaniu dzieci. Dla dzieci z ww. rodzin w świetlicy przy GKRPA prowadzono socjoterapię – co dwa tygodnie po dwie godziny.

W ramach projektu „Rodzina to nasza przyszłość” z dziećmi prowadzono też pracę rozwojową, tj. terapię logopedyczną, terapię w zakresie integracji sensorycznej, taktylnej oraz pracę z deficytami dla dzieci do 13 roku życia. W roku 2018 7 dzieci otrzymało ww. rodzaju wsparcie. Ustalono także, że w ramach umowy-zlecenia Ośrodek zatrudnił mediatora rodzinnego, który świadczył usługi rodzinom przeżywającym kryzys – w 2018 roku 1 rodzina pracowała z mediatorem, a współpraca ta zaowocowała ugodą. W 2019 roku również zaplanowano mediacje u jednej z rodzin.

▪ Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne

Jak podała kontrolującym Kierownik MGOPS, specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2018 roku objęto 6 rodzin w tym 7 dzieci, na 2019 rok wydano decyzje dla 5 rodzin na 6 dzieci.

▪ Pomoc prawna, w tym w zakresie prawa rodzinnego

Ustalono, że poradnictwo prawne dla wszystkich mieszkańców gminy Pieniężno jest prowadzone w dwóch nieodpłatnych punktach pomocy prawnej w Braniewie czynnych od poniedziałku do piątku w godzinach 8-12 i 14-18. Pracownicy Ośrodka informują wszystkie osoby potrzebujące wsparcia prawnego o ww. punktach oraz wystawiają niezbędne zaświadczenia kwalifikujące do uzyskania tego rodzaju wsparcia.

Rodziny mogą również skorzystać z porad i nieodpłatnej pomocy prawnej na terenie Ośrodka udzielanej w ramach wolontariatu przez kuratora sądowego, który ukończył studia prawnicze. Udziela on porad prawnych, konsultacji, pomocy w redagowaniu pism urzędowych czy sądowych.

Organizowanie spotkań dla rodzin (grupy wsparcia, grupy samopomocowe)

Z informacji uzyskanej od Kierownika jednostki kontrolowanej wynika, że w okresie podlegającym kontroli grupy wsparcia dla rodzin organizowane były w ramach partnerskiego projektu „Rodzina to nasza przyszłość”. W 2018 roku w projekcie uczestniczyło 5 rodzin – tj. 8 osób dorosłych i 14 dzieci a w 2019 roku uczestniczy 6 rodzin - tj. 10 osób dorosłych i 21 dzieci. W 2018 roku 5 rodzin z gminy Pieniężno (w tym 4 objęte wsparciem asystenta rodziny) uczestniczyło w grupach wsparcia - 12 spotkań po 5 godzin.

Dodatkowo rodziny, w których występował problem alkoholowy miały możliwość uczestniczenia w spotkaniach punktu dla współzależnionych. W bieżącym również zaplanowano utworzenie takiej grupy samopomocowej.

Ponadto, w siedzibie szkoły w Piotrowcu pedagog realizuje autorski projekt pn. „Pół godziny dla rodziny”, gdzie rodzice wraz z dziećmi i pedagogiem spotykają się raz w miesiącu i realizują wspólne zadania zakończone konkursem.

6. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego

Jak podała kontrolującym Kierownik MGOPS, na terenie gminy Pieniężno nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego nie będące jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Ustalono, że na terenie gminy Pieniężno funkcjonują świetlice

wiejskie i szkolne oraz świetlica działająca przy GKRPA. W świetlicach wiejskich prowadzone są dziecięco-młodzieżowe grupy profilaktyczno-edukacyjne. Są one wyposażone m.in. w sprzęt komputerowy z dostępem do Internetu. Rodziny z dziećmi mają możliwości w spędzania czasu wolnego w świetlicach. Głównym celem działalności tych grup jest uzupełnianie braków i niedomagań w zakresie socjalnym, opiekuńczym i wychowawczym.

7. Funkcjonowanie rodzin wspierających.

Z przedłożonej kontrolującym dokumentacji wynika, że w gminie Pieniężno żadna z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych nie była objęta pomocą rodziny wspierającej. W okresie objętym kontrolą nie podejmowano działań mających na celu tworzenie rodzin wspierających ze względu na brak zgłoszonych w tym zakresie potrzeb.

8. Uwagi i wnioski:

Na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych wnioskować można że rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych Ośrodek zapewniał dostęp do różnych form wsparcia. Niemniej jednak rekomenduje się dalszy rozwój systemu wsparcia rodziny i podjęcie działań mających na celu zwiększenie dostępności rodzin do pozostałych form wsparcia, przewidzianych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Stwierdzono także, że asystenci udzielali rodzinom szerokiego zakresu wsparcia stosując różnorodne metody pracy z rodziną w celu uzyskania jak najlepszych efektów pracy służącej poprawie sytuacji rodziny.

9. Zalecenia

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w realizacji zadań w obszarze objętym kontrolą, nie wydaje się zaleceń.

Zgodnie z § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477) od wystąpienia pokontrolnego przysługuje prawo wniesienia zastrzeżeń na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 998 ze zm.).

GŁÓWNY SPECJALISTA GŁÓWNY SPECJALISTA
Izabela Chowańska *Katarzyna Brewka*

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Marcin Jastrzębski
DYREKTOR
Wydziału Polityki Społecznej